

Renæssance Spind

af kunsthistoriker Sanne Kofod Olsen, 2022

Engang havde Rådhuspladsen form som en kammuslingeskal, en såkaldt Ibskal, som vi måske bedre kender fra fiskehandleren eller madopskriften som en kammusling. Muslingeskalpladsen er for længst forsvundet efter endeløse ombygninger: Første ombygning påbegyndte i 1943 under 2. verdenskrig med etablering af beskyttelsesbunkers. Siden kom springvand, busterminaler og metrostationer og nye belægnings. Da arkitekten Martin Nyrop byggede rådhuset og den dertil hørende plads mellem 1892-1905 var visionen at skabe et anlæg, der kunne leve op til en international hovedstad med sine imponerende omgivelser: Carl Jacobsens antik- og kunstsamling på Glyptoteket; forlystelsesparken Tivoli; Industriforeningens (nu Dansk Industri) udstillingsbygning i Italiensk Renæssancestil. Den skulle efter forbilleder fra London og Paris kunne huse det man dengang kaldte verdensudstillinger for kunst, kultur og industri, selvom der hovedsagligt var tale om Europæisk og Nordamerikansk kultur og industri. Martin Nyrop ledte efter de ypperste rådhusanlæg i Europa og fandt sit store forbillede i rådhuset og Piazza del Campo i Siena i Italien. Piazza del Campo er et gotisk anlæg med form som en kæmpe stor muslingeskal, som blev anlagt i 12-1300-tallet, og ser sådan ud den dag i dag.

Den oprindelige Rådhusplads' muslingeskalform er udgangspunktet for Lilibeth Cuenca Rasmussens udstilling "Renæssance Spind", hvor muslingetemaet udfoldes i forhold til to betydninger: pilgrim og genfødsel. Pilgrimmen og muslingen forbindes af helgenen Jakob den Ældre, som er pilgrimmenes beskytter, hvis jordiske rester siges at ligge begravet i Santiago di Compostela i Galicien. Muslingen er også et symbol for Caminoen, pilgrimsvejen til Santiago di Compostela, som i dag er en populær "pilgrims"-vandring. Pilgrimsmunkene, som i tidens løb har vandret på Caminoen, var udrustet med stav og kammuslingeskal. Muslingen hang i kuttens bælte og fungerede som en lille skål, som man både kunne drikke vand og spise af på sin lange vandring. Med muslingeskallen som et religiøst symbol fører Lilibeth Cuenca Rasmussen sit publikum med på en pilgrimsrejse mod fremtiden, som blandt andet indbefatter en "healing" af Rådhuspladsen med performancen "Musling".

Muslingeskallen og fødslen/genfødslen forenes i kristne ritualer. Døbefonte har nogle steder en muslingeskal som fad nedsat i døbefonten og i den katolske kirke bruger man visse steder kammuslingeskaller til at hælde vand over hovedet på den som døbes. Muslingeskallen

symboliserer genfødsel, på italiensk "rinascimento", som er det samme ord som Renæssance på dansk. Den italienske Renæssance karakteriserer en periode i 14- og 1500-tallet, hvor det emblematiske renæssancemaleri af Sandro Botticelli: "Venus fødsel" fra 1486 blev malet. Maleriet er udgangspunktet for udstillingens trone og Cuenca Rasmussens performancefigur, Venus, som sammenkæder betydningen af musling og genfødsel. Botticelli skildrer myten om "den skumfødte Venus", der var datter af Uranus og opstod ved at Uranus' søn Kronos huggede Uranus' genitalier af kastede dem i havet. Af havets skum opstod Venus. I myten berettes, at Venus (romersk gudinde for kærlighed og skønhed, men også for velstand og sejr) kom sejlene ind mod Cyperns kyst i en muslingeskal. I Botticellis version er hun fulgt af Zephyr, vindens gud, og Aura, en mildere vinds gudinde, som puster på Venus og muslingen, som for at få den fremad og på den anden side Flora, forårets (og fornyelsens) gudinde, der synes at byde Venus velkommen til den nye verden.

Med muslingen og historien om "Venus' Fødsel" spørger Cuenca Rasmussen, om vi befinder os i en ny Renæssance her i begyndelsen af det 21. århundrede med de store forandringer og udfordringer i verden. I et posthumanistisk, feministisk og dekolonialt perspektiv og ridende på den europæiske mandlige historie tematiserer Cuenca Rasmussen kvindens opgør med sin rolle i en patriarkalsk kultur med Venus-figuren som symbol for kvindelig magt og forandring, opstået af Uranus' kastration. Her peger hun på migrationens de-konstruering af den stadig udbredte Eurocentrisme ved at indsætte sig selv i den dobbelte rolle som Venus/pilgrim og placerer sig selv som gudinde, præstinde, missionær, forkynder og vestalinde med sin halvt asiatiske baggrund og udseende i en ny posthumanistisk verdensorden. En verdensorden, hvor det ikke er den Vestlige verdens rationelle logik, historie og religiøse systemer, som dominerer alt og ikke længere er grundlag for Vestens store fortællinger, hvis sammenbrud måske efterhånden ikke længere er overdrivelse.